

Exam. Code : 108003

Subject Code : 2449

B.A. (Hons.) Semester—III

POLITICAL SCIENCE

(Public Administration)

Paper—I, Opt. (ii)

Time Allowed—3 Hours]

[Maximum Marks—100

SECTION—A

Note :— Attempt any **SEVEN** questions in **10-15** sentences each. Each question carries **4** marks.

1. What is the managerial view of Public Administration ?
2. Discuss main features of New Public Administration.
3. What is the role of the principle of Hierarchy in an organisation ?
4. Explain briefly the merits of Delegated Legislation.
5. Why is Training important in Civil Services ?
6. Discuss the effect of strained Minister–Secretary Relationship.
7. What is understood by the Budget in India ?
8. What is the role of Chief Executive ?
9. What is Vote on Account ?
10. What is the role of Public Accounts Committee ?

7×4=28

SECTION—B

Note :— Attempt **SIX** questions in all, selecting at least **ONE** from each Unit. Each question carries **12** marks.

UNIT—I

11. What is the scope of Public Administration in the present times ?
12. Discuss New Public Management in detail.

UNIT—II

13. What is Coordination and what are the main techniques of effective coordination ?
14. Explain the two main types of Administrative Adjudication.

UNIT—III

15. Describe the merits and demerits of Direct and Indirect types of Recruitment.
16. Describe the Generalist-Specialist controversy with examples.

UNIT—IV

17. Write a detailed note on the Principles of sound Budgetary System.
18. Discuss the composition and functions of the Estimates Committee in India. 12×6=72

(Punjabi Version)

ਭਾਗ—ੳ

ਨੋਟ :— ਕੋਈ ਸੱਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਉੱਤਰ 10-15 ਵਾਕਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ। ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 4 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੈ।

1. ਲੋਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਨਜ਼ਰੀਆ ਕੀ ਹੈ ?
2. ਨਵੇਂ ਲੋਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
3. ਇੱਕ ਸੰਗਠਨ ਵਿੱਚ ਪਦਸੋਪਾਨ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਕੀ ਭੂਮਿਕਾ ਹੈ ?
4. ਸੌਂਪੀ ਕਾਨੂੰਨਸਾਜ਼ੀ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
5. ਸਿਵਿਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਖਲਾਈ ਕਿਉਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ?
6. ਮੰਤਰੀ-ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਤਣਾਅਪੂਰਣ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
7. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬਜਟ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?
8. ਮੁੱਖ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਦੀ ਕੀ ਭੂਮਿਕਾ ਹੈ ?
9. ਲੇਖਾ-ਅਨੁਦਾਨ (ਵੋਟ ਆਨ ਅਕਾਉਂਟ) ਕੀ ਹੈ ?
10. ਲੋਕ ਲੇਖਾ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਕੀ ਭੂਮਿਕਾ ਹੈ ? 7×4=28

ਭਾਗ—ਅ

ਨੋਟ :— ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿਚੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚੁਣ ਕੇ ਛੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 12 ਅੰਕ ਹਨ।

ਯੂਨਿਟ-1

11. ਵਰਤਮਾਨ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਖੇਤਰ ਕੀ ਹੈ ?
12. ਨਵਾਂ ਲੋਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-II

13. ਤਾਲਮੇਲ ਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਤਾਲਮੇਲ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਤਕਨੀਕਾਂ (ਤਰੀਕੇ) ਕੀ ਹਨ ?
14. ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਨਿਪਟਾਰਾ ਜਾਂ ਫੈਸਲਾ ਦੀਆਂ ਦੋ ਮੁੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-III

15. ਪ੍ਰਤੱਖ ਅਤੇ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਭਰਤੀ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਅਵਗੁਣਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
16. ਜਰਨਲਿਸਟ ਅਤੇ ਸਪੈਸ਼ਲਿਸਟ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-IV

17. ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਜਟ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਪੂਰਵਕ ਲੇਖ ਲਿਖੋ।
18. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਅਨੁਮਾਨ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਬਣਤਰ ਅਤੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

12×6=72

(Hindi Version)

भाग-क

ਨੋਟ :— ਕੋਈ ਸਾਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਪ੍ਰਤਿਯੇਕ ਉੱਤਰ **10-15** ਵਾਕਿਆਂ ਮੇਂ ਹੋ। ਪ੍ਰਤਿਯੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕੇ **4** ਅੰਕ ਹੈਂ।

1. लोक प्रशासन का प्रबन्धकीय परिपेक्ष्य (नज़रिया) क्या है ?
2. नए लोक प्रशासन की मुख्य विशेषताओं की चर्चा करें।
3. एक संगठन में पदसोपान सिद्धान्त की क्या भूमिका है ?
4. सौंपी कानूनसाज़ी के गुणों की संक्षेप में चर्चा करें।
5. सिविल सेवाओं के प्रशिक्षण क्यों महत्त्वपूर्ण हैं ?

6. मंत्री-सचिव के तनावपूर्ण सम्बन्धों के प्रभाव की चर्चा करो।
7. भारत में बजट से क्या भाव समझा जाता है ?
8. मुख्य कार्यपालिका की क्या भूमिका है ?
9. लेखा-अनुदान (वोट ऑन ऐकाउंट) क्या है ?
10. लोक लेखा कमेटी की क्या भूमिका है ? 7×4=28

भाग-ख

नोट :- प्रत्येक यूनिट में से कम से कम एक प्रश्न का चयन करते हुए, छः प्रश्न करें। प्रत्येक प्रश्न के 12 अंक हैं।

यूनिट—I

11. वर्तमान समय में लोक प्रशासन का क्या क्षेत्र है ?
12. नए लोक प्रबंध की विस्तारपूर्वक चर्चा करें।

यूनिट—II

13. तालमेल क्या है और प्रभावशाली तालमेल की मुख्य तकनीकें (तरीके) क्या हैं ?
14. प्रबन्धकीय अधिनिर्णय की दो मुख्य किस्मों का वर्णन करें।

यूनिट—III

15. प्रत्यक्ष और अप्रत्यक्ष भर्ती के गुणों और अवगुणों का वर्णन करें।
16. जर्नलिस्ट और स्पेशलिस्ट विवाद को उदाहरणों सहित वर्णन करें।

यूनिट—IV

17. मज़बूत बजट प्रणाली के सिद्धान्तों पर विस्तार से लेख लिखें।
18. भारत में अनुमान कमेटी की संरचना और कार्यों की चर्चा करें। 12×6=72